

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Bog anmeldelse af Ellen Nørgaard: Det naturlige og frie barn. Tre reformpædagogiske visioner.

Andreasen, Karen Egedal

Published in:
Uddannelseshistorie

Creative Commons License
Ikke-specificeret

Publication date:
2023

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Andreasen, K. E. (2023). Bog anmeldelse af Ellen Nørgaard: Det naturlige og frie barn. Tre reformpædagogiske visioner. *Uddannelseshistorie*, 57, 200-201.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ikke var, men nogle fandt kærligheden i nære seksuelle relationer til andre anbragte. Nyrup skriver, at "alternativet til en tvangsfjernelse og anbringelse på Livø ofte (var) en opvækst under kummerlige umenneskelige forhold" (s. 210). *Afvigernes Ø* viser, at mændene foretrak alternativet.

Ellen Nørgaard: Det naturlige og frie barn. Tre reformpædagogiske visioner. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag 2022. 207 s. 199,95 kr.

Af Karen Egedal Andreasen, lektor, Aalborg Universitet

Ellen Nørgaards bøger er altid god og spændende læsning, hvis man interesserer sig for pædagogikkens og skolens historie og gerne vil have gode analyser og beskrivelser. Dette gælder også hendes seneste bog, *Det naturlige og frie barn. Tre reformpædagogiske visioner*, udkommet 2022 på Aarhus Universitetsforlag.

Gennem næsten et halvt århundrede har flere af Nørgaards publikationer på spændende vis haft reformpædagogikkens ideer og praksis som omdrejningspunkt, og hendes doktorafhandling fra 1975, *Lille barn, hvis er du?*, kan nærmest anses for en faglig klassiker inden for området. I hendes efterfølgende udgivelser har hun formået at finde tilgange, der har åbnet for nye perspektiver på dette spændende emne. Således også med *Det naturlige og frie barn*, hvor hun fordyber sig i tre

markante foregangspersoner, der var drevet af reformpædagogikkens visioner, men på hver deres måde. De tre er hhv.: lærer Thora Constantin-Hansen (1867-1954), lærer Olaf de Hemmer Egeberg (1887-1959) og skoleinspektør Asger Rosenstand Schacht (1893-1976). Tilgangen er biografisk, idet der tegnes en profil af hver af de tre, med særligt fokus på at belyse, hvordan de blev inspireret af reformpædagogikkens ideer, hvad de gjorde for at føre dem ud i praksis, og hvordan de gjorde det.

Bogens kapitler er bygget op omkring de tre aktører, hvis livsløb og baggrund skildres for at belyse, hvordan man kan forstå deres interesse i reformpædagogikken, og hvorved denne interesse kom til udtryk og gjorde sig gældende i den tid, de levede og var aktive inden for pædagogikken. Selvom valget af de tre også har været påvirket af, i hvilket omfang der var tilgængeligt biografisk materiale, er de rigtig gode valg, idet de, ud over at repræsentere historiske perioder lidt forskudt fra hinanden, også repræsenterer mennesker, der var forskellige og adskilte sig fra hinanden på flere måder – herunder bl.a. hvad angår den primære kontekst for deres praktisering af pædagogiske ideer. Ikke mindst er den biografiske beskrivelse af Egeberg interessant, idet Vanløse-forsøgene jo er så velkendte, og man får her løftet endnu en flig ind til en forståelse af deres forløb.

Thora Konstantin-Hansen, som vi først præsenteres for, voksede op i København med sine otte søskende i "et oplyst, internationalt og grundtvigsk orienteret kunstnerhjem med stor frihed for børnene" (s. 198). Thora blev tidligt uddannet som lærer. Den følgende af de tre beskrevne, Olaf de Hemmer Egeberg, blev født i Vejle og voksede op i Jylland, hvor faderen var lærer. I 1906 begyndte han på Silkeborg Seminarium, og som færdiguddannet flyttede han til København, hvor han i 1914 blev fastansat som lærer. Han havde altså hele sit virke inden for folkeskolen. I 1920'erne blev han involveret i kredsen, der var ved at vokse frem omkring reformpædagogikken, og møder her lærer og psykolog Sigurd Næsgaard. Næsgaard var optaget af reformpædagogikken og psykoanalysen – herunder også barnets seksualitet – og inspirerede til forsøgene med frie klasser i Vanløse, der er så kendte inden for reformpædagogikken i Danmark, og som også fik markant indflydelse på Egebergs karriere som lærer.

Den sidste af de tre, Asger Rosenstand Schacht, blev født i Jylland (Hedensted). Efter sin læreruddannelse havde han der sit virke nogle år, inden han, efter at have været ved militæret en tid, fik ansættelse som lærer i København. I forbindelse med efteruddannelse og gennem foredrag i Pædagogisk Selskab blev han introduceret for bl.a. arbejdsskolens ideer samt de tyske pædagoger Georg Kerschenstei-

ner og Peter Petersen, og blev inspireret heraf.

Gennem de biografiske beskrivelser får læseren indblik i forskellige måder at udlægge, hvad "progressive education" omhandler, og forskellige måder at praktisere ideerne på. Inden for progressive education-bevægelsen var der en løbende diskussion om praksis og indhold. Som Nørgaard formulerer det, var der tale om en "åben, ja, til tider modsætningsfyldt pædagogisk strømning" (s. 191). Dette kan man naturligvis på den ene side forstå i lyset af, at der var tale om en pædagogik under udvikling. Det kan og må på den anden side også forstås i lyset af netop det forhold, at ideerne praktiseredes af forskellige mennesker, til forskellige tider, forskellige steder og pædagogiske kontekster.

Udgangspunktet i det individuelle, det enkelte menneskes levede liv og erfaringsverden, bidrager således i bogen på en relevant og spændende måde til yderligere forståelse af emnet ved at give indblik i de forskellige måder, hvorpå progressive education – eller "reformpædagogikken" – som bevægelse kom til udtryk i praksis i forskellige sammenhænge og også på individuelle måder, og hvordan dette også kan forstås netop i lyset af det biografiske. Det afsluttende kapitel rummer en fin opsamling og god sammenfattende analyse. Der er således tale om en rigtig interessant og vel-skrevet bog, der på en ny måde giver et indblik i dette spændende emne.

